זבחים

עין יעקב

geulaquiz.com

פרק א

א זבחים פרק א - אָמַר רָבָא: עוֹלָה, דּוֹרוֹן הִיא. הֵיכִי דָּמֵי? אִי דְּלֵיכָּא תְּשׁוּבָה, (משלי כ״א:כ״ז) ״זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה״. וְאִי דְּאִיכָּא תְּשׁוּבָה, הָתַנְיָא: עָבַר עַל מִצְוַת עֲשֵׂה וְשָׁב, לֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁמּוֹחֲלִים לוֹ. אֶלָּא שְׁמַע מִינָּהּ: דּוֹרוֹן הִיא. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי: אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: חַטָּאת לָמָּה בָּאָה? לְמָה בָּאָה? לְכַפֵּר! אֶלָּא לָמָּה בָּאָה לִפְנֵי עוֹלָה? לִפְרִקְלִיט שֶׁנִּכְנָס, [רָצָה פְּרִקְלִיט, נִכְנָס] דּוֹרוֹן אַחֲרָיו.

פרק ב

א זבחים פרק ב - מַאי דְּהַאי ׳בַּד׳, כִּיתְנָא הוּא? אָמַר רַב יוֹסֵף בְּרַבִּי חֲנִינָא: דָּבָר הָעוֹלֶה מִן הַקַּרְקַע בַּד בְּבַד, אֵימָא עַמְרָא? עַמְרָא מִפְצֵיל, כִּיתְנָא נַמִּי מִפְצֵיל! עַל יְדֵי לָקוּתָא מִפְצֵיל. רַבִינָא אָמַר: מֵהָכָא: (יחזקאל מ״ד:י״ח) ״פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל רֹאשָׁם [וּמִכְנְסֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל מָתְנֵיהֶם, לֹא יַחְגְּרוּ בַּיָּזַע״].

ב מַאי: ״לֹא יַחְגְּרוּ בַּיָּזַע״? אָמַר אַבַּיֵי: לֹא יַחְגְּרוּ בְּמָקוֹם שְׁמַזִּיעִין. כִּדְתַנְיָא: כְּשֵׁהֵן חוֹגְרִין, אֵין חוֹגְרִין לֹא לְמַטָּה מִמָּתְנֵיהֶם וְלֹא לְמַעְלָה מֵאֲצִילֵיהֶן, אֶלָּא כְּנֶגֶד אֲצִילֵי יְרֵיהֶן. אָמַר רַב אַשִׁי: אָמַר לִי הוּנָא בַּר נָתָן: זִמְנָא חָדָא, הֲוָה קָאֵימְנָא קַמֵּיהּ דְּאִיזְדַּרְ מַלְכָּא, וַהֲוָה מַדְלִי לִי הֶמְיָנָאי, וְתֵיתֵיהּ נִיהֲלִי, וְאָמַר לִי: (שמות י״ט:ו׳) ״מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ״ כְּתִיב בְּכוּ. כִּי אֲתָאי קַמֵּיהּ דַּאֲמִימַר, אָמַר לִי: אַקֵּים בָּךְ: (ישעיהו מ״ט:כ״ג) ״וְהָיוּ מְלָכִים אוֹמְנַיִךְ״.

ג [פִּסְקָא. עָרֵל שֶׁמֵּתוּ אֶחָיו מְחֻמָּת מִילָה פָּסוּל לַעֲבוֹדָה. מְנָלָן? אָמַר רַב חַסְדָּא: דָּבָר זֶה מִתּוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא לָמַדְנוּ, מִדִּבְרֵי יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי לָמַדְנוּ] (יחזקאל מ״ד:ט׳) ״כָּל בֶּן נֵכָר עֲרֵל־לֵב, וְעֲרֵל־בָּשָׂר לֹא יָבוֹא אֶל מִקְדָּשִׁי״ (לשרתני) וְכוּ׳. תָּנוּ רַבָּנָן: ״בֶּן נֵכָר״, יָכוֹל בֶּן נֵכָר מַמָּשׁ? תַּלְמוּד לוֹמַר: ׳עֲרֵל לֵב׳. אִם כֵּן מַה תַּלְמוּד לוֹמַר: ׳בֶּן נֵכָר׳? שֶׁנִּתְנַכְּרוּ מַעֲשָׂיו לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאֵין לִי אֶלָּא [עֲרֵל לֵב, עֲרֵל בָּשָׂר מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וְעֲרֵל בָּשָׂר״]:

פרק ג

א זבחים פרק ג - וְלִיעֲבֵיד פְּשָׁפֵשׁ? אַבַּיֵי וְרָבָא דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְהוּ: (דה״א כח) ״הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד ה׳ עָלַי הִשְׂכִּיל, כֹּל מַלְאֲכוֹת הַתַּבְנִית״.

ב מוֹתִיב רָבָא: אִלּוּ נֶאֱמַר: (ויקרא א) ״קָרְבָּן לַה׳, בְּהֵמָה״, הָיִיתִי אוֹמֵר: חַיָּה בִּכְלָל בְּהֵמָה, כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר: (דברים יד) ״זֹאת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכֵלוּ, שׁוֹר שֵׂה כְשָׂבִים וְשֵׂה עִזִּים אַיָּל וּצְבִי״ וְגוֹ׳. תַּלְמוּד לוֹמַר: (ויקרא א) ״בָּקָר וָצֹאן״. ״בָּקָר וָצֹאן״ אָמַרְתִּי לְךָ, וְלֹא חַיָּה. יָכוֹל לֹא יָבִיא, וְאִם הֵבִיא כָּשֵׁר? הָא לְמָה זֶּה דּוֹמֶה? לְתַלְמִיד שֶׁאָמַר לוֹ רַבּוֹ: הָבֵא לִי חִטִּין וְהָבִיא לוֹ חִטִּין וּשְׂעוֹרִים, שֶׁאֵינוֹ כְּמַעֲבִיר עַל דְּבָרָיו, אֶלָּא מוֹסִיף עַל דְּבָרָיו וְכָשֵׁר. תַּלְמוּד לוֹמַר: ״בָּקָר וָצֹאן״. ״בָּקָר וְצֹאן״ אָמַרְתִּי לְךָ וְלֹא חַיָּה, הָא לְמָה זֶּה דּוֹמֶה? לְתַלְמִיד שֶׁאָמַר לוֹ רַבּוֹ: אַל תָּבִיא לִי אֶלָּא חִטִּין, וְהֵבִיא לוֹ חִטִּין וּשְׂעוֹרִים, שֶׁאֵינוֹ כְּמוֹסִיף עַל דְּבָרָיו, אֶלָּא כְּמַעֲבִיר עַל דְּבָרָיו וּפָסוּל. תְּיוּבְתָּא דְּרֵישׁ לָקִישׁ, תְּיוּבְתָּא.

פרק ד

א זבחים פרק ד - ט תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מִפְּנֵי מַה נֶּאֶמְרוּ (ויקרא ד) ״יוֹתֶרֶת וּשְׁתֵּי כְלָיוֹת״ בְּפַר כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וְלֹא נֶאֶמְרוּ בְּפַר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר? מָשָׁל לְמֶלֶךְ בָּשָׂר־וָדָם שֶׁכָּעַס עַל אוֹהֲבוֹ וּמִעֵט בִּסְרְחוֹנוֹ מִפְּנֵי חִבָּתוֹ. וְתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, מִפְּנֵי מַה נֶּאֶמְרָה (שם) ״פָּרֻכֶת הַמַּקְדֵּשׁ״, בְּפַר כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וְלֹא נֶאֶמְרָה בְּפַר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר, מָשָׁל לְמֶלֶךְ בָּשָׂר־וָדָם, שֶׁפָּרְחָה עָלָיו מְדִינָה, אִם מְעוּטָה סָרְחָה, פַּמַּלְיָא שֶׁלּוֹ מִתְקַיֶּמֶת, וְאִם רַבָּה סָרְחָה, אֵין פַּמַּלְיָא שֶׁלּוֹ מִתְקַיֶּמֶת.

ב מַתְנִיתִין. לְשֵׁם שִׁשָּׁה דְּבָרִים הַזֶּבַח נִזְבָּח: לְשֵׁם זֶבַח, לְשֵׁם זוֹבֵחַ, לְשֵׁם ה׳, לְשֵׁם אִשִּׁים, לְשֵׁם רֵיחַ, לְשֵׁם נִיחוֹחַ, וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם לְשֵׁם (חטאת) [חַטְאָה]. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אַף מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבּוֹ לְשׁוּם אֶחָד מִכָּל אֵלּוּ, כָּשֵׁר, שֶׁהוּא תְּנַאי בֵּית־דִּין, שֶׁאֵין הַמַּחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא אַחַר הָעוֹבֵד.

פרק ה

א זבחים פרק ה - כ קֶרֶן מִזְרָחִית [דְּרוֹמִית] שֶׁל מִזְבֵּחַ, לֹא הָיָה לָהּ יְסוֹד. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַבִּי (אליעזר) [אֶלְעָזָר]: לְפִי שֶׁלֹּא הָיְתָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל טוֹרֵף, דְּאָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: מִזְבֵּחַ (היה) אוֹכֵל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה אַמָּה. אָמַר רַבִּי לֵוִי בַּר חָמָא, אָמַר רַבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָא: רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצְאָה מֵחֶלְקוֹ

שֶׁל יְהוּדָה וְנִכְנֶסֶת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, וְהָיָה בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק מִצְטַעֵר עָלֶיהָ בְּכָל יוֹם לְנוֹטְלָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: (דברים ל״ג:י״ב) ״חֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם״. לְפִיכָךְ זָכָה בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק וְנַעֲשָׂה אוּשְׁפִּיזְכָן לַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (שם) ״וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן״.

ב כא דָּרַשׁ רָבָא: מַאי דִּכְתִיב: (שמואל א י״ט:י״ח) ״וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁמוּאֵל, וַיֵּשְׁבוּ בְּנָיוֹת (וכתיב (שם) הנה דוד בניות) בָּרָמָה״. וְכִי מָה עִנְיַן ׳נָיוֹת׳ אֵצֶל רָמָה? אֶלָּא שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין בָּרָמָה וְעוֹסְקִין בְּנוֹיוֹ שֶׁל עוֹלָם. אָמְרִי: כְּתִיב: (דברים י״ז:ח׳) ״וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה׳ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ״, מְלַמֵּד שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ גָּבֹהַּ מִכָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גָּבֹהַּ מִכָּל הָאֲרָצוֹת, וְלָא הֲווּ יָדְעֵי מְקוֹמוֹ הֵיכָא, אַיְתוּ סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ, בְּכוּלְהוּ (שבטים) כְּתִיב: (יהושע ט״ו:ט׳ וט׳) ״[וַיָּרֶד] וְעָלָה הַגְּבוּל, וְתָאַר הַגְּבוּל״. בְּשֶׁבֶט בִּנְיָמִין (שם יח) ׳וְעָלָה׳ כְּתִיב, ׳וְיָרַד׳, לָא כְּתִיב. אַמְרִי: שְׁמַע מִינָּהּ, הָכָא הוּא מְקוֹמוֹ. סָבוּר לְמִבְנֵיהּ בְּעֵין עִיטָם דְּמִידְלָא. אָמְרוּ: נִתְּתֵי בֵּיהּ קָלִיל, כְּדִכְתִיב: (דברים ל״ג:י״ב) ״וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן״. (ואיכא דאמרי:) [וְאִי בָּעֵית אֵימָא:] גְּמִירִי, בְּחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה סַנְהֶדְרִין יָתְבִין, וּשְׁכִינָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין הִיא, וְאִי מַדְלִינַן לֵיהּ, אִתְפָּלִיג לֵיהּ טוּבָא, (ואתי לאיפלוגי,) מוּטָב נִתְּתֵי בֵּיהּ פּוּרְתָּא, כְּדִכְתִיב: ״וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן״. וְעַל דָּבָר זֶה נִתְקַנָּא בֵּיהּ דּוֹאֵג הָאֱדוֹמִי בְּדָוִד, כְּדִכְתִיב: (תהילים ס״ט:י׳) ״כִּי קִנְאַת בֵּיתְךָ אֲכָלָתְנִי, וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ נָפְלוּ עָלָי״. וּכְתִיב: (תהילים קל״ב:א׳-ב׳) ״שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, [זְכוֹר ה׳ לְדָוִד אֵת כָּל עֻנּוֹתוֹ], אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַה׳, נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב, אִם אָבֹא וְגוֹ׳, עַד אֶמְצָא מָקוֹם וְגוֹ׳, הִנֵּה שְׁמַעֲנוּהָ בְאֶפְרָתָה, מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי יָעַר״. ׳בְּאֶפְרָתָה׳, זֶה יְהוֹשֻׁעַ דְּאַתְי מֵאֶפְרַיִם, [׳מְצָאנוּהָ] בִּשְׂדֵי יָעַר׳, זֶה בִּנְיָמִין, דִּכְתִיב בֵּיהּ: (בראשית מט) ״זְאֵב יִטְרָף.

פרק ו

א **זבחים פרק ו** - אָמַר רַב: מִזְבֵּחַ שֶׁנִּפְגַּם, כָּל הַקָּדָשִׁים שֶׁנִּשְׁחֲטוּ שָׁם, פְּסוּלִין. וּמִקְרָא הָיָה בְּיָדֵינוּ וּשְׁכָחְנוּהוּ. כִּי סָלִיק רַב כַּהֲנָא, אַשְׁכְּחֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי, דְּקָאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי: מִנַּיִן לְמִזְבֵּחַ שֶׁנִּפְגַּם, שֶׁכָּל הַקָּדָשִׁים שֶׁנִּשְׁחֲטוּ שָׁם פְּסוּלִין? שֶׁנֶּאֱמַר: (שמות כ׳:כ״א) ״וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ״. וְכִי עָלָיו אַתָּה זוֹבֵחַ? אֶלָּא כְּשֶׁהוּא שָׁלֵם, וְלֹא כְּשֶׁהוּא חָסֵר.

ב אָמַר רַב הוּנָא, אָמַר רַב: מִזְבֵּחַ שֶׁל שִׁילֹה, שֶׁל אֲבָנִים הָיָה, דְּתַנְיָא: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר: (שמות כ) ׳אֲבָנִים׳ (דברים כז) ׳אֲבָנִים׳ (שם) ׳אֲבָנִים׳ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים? אֶחָד שֶׁל שִׁילֹה וְאֶחָד שֶׁל נוֹב וְגִבְעוֹן וְאֶחָד בְּבֵית עוֹלָמִים. מֵתִיב רַב אַחָא בַּר אַמִי: אִשׁ שֶׁיָּרְדָה מִן הַשָּׁמַיִם בִּימֵי מֹשֶׁה, לֹא נִסְתַּלְּקָה מֵעַל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, אֶלָּא בִּימֵי שְׁלֹמֹה, וְאֵשׁ שֶׁיָּרְדָה בִּימֵי שְׁלֹמֹה לֹא נִסְתַּלְּקָה עַד שֶׁבָּא מְנַשֶּׁה וְסִלְּקָהּ. וְאִם אִיתָא, מֵעִיקָּרָא הוּא דְּאִיסְתַּלֵּק לֵיהּ? הוּא דְּאָמַר כְּרַבִּי נָתָן, דְּתַנְיָא, רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: מִזְבֵּחַ שֶׁל שִׁילֹה שֶׁל נְחֹשֶׁת הָיָה, חָלוּל וּמָלֵא אֲבָנִים. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: מַאי ׳לֹא נִסְתַּלְּקָה׳? לֹא נִסְתַּלְּקָה לְבַטָּלָה. מַאי הִיא: שְׁבִיבָא הֲוָה מִשַּׁדְּרָא. רַב פָּפָּא אָמַר: אוּשְׁפִּיזָא הֲוָה נָקִיט, וְזִמְנִין הָכָא וְזִמְנִין הָכָא.

ג תְּנַן הָתָם: וּכְשֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה, הוֹסִיפוּ עָלָיו אַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַדָּרוֹם, וְאַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַמַּעֲרָב, כְּמִין גַּמָּ״א. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב יוֹסֵף: מִשּׁוּם דְּלָא סָפַק. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: הַשְׁתָּא מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן, דִּכְתִיב בֵּיהּ: (מ״א ד) ״יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל (שפת) הַיָּם״, סָפַק. מִקְדָּשׁ שֵׁנִי, דִּכְתִיב בֵּיהּ: (עזרא ב) ״כָּל הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא״, לֹא סָפַק? אָמַר לֵיהּ: הָתָם אֵשׁ שֶׁל שָׁמַיִם מְסַיְּעָתָם, הָכָא, אֵין אֵשׁ שֶׁל שָׁמַיִם מְסַיְּעָתָן

ד בִּשְׁלָמָא בַּיִת, מִינְּקָרָא צוּרְתוֹ, אֶלָּא מִזְבֵּחַ, מְנָא יָדְעִי? אָמַר רַבִּי (אליעזר) [אֶלְעָזָר]: רָאוּ מִזְבֵּחַ בָּנוּי, וּמִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל [עוֹמֵד ו]מַקְרִיב עָלָיו. וְרַבִּי יִצְחָק נַפְחָא אָמַר: אִפְרוֹ שֶׁל יִצְחָק רָאוּ שֶׁמִּנָּח בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר: מִכָּל הַבַּיִת כֻּלּוֹ הֵרִיחוּ רֵיחַ קְטֹרֶת, מִשֶּׁם הֵרִיחוּ רֵיחַ אֲבָרִים. אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁלֹשָׁה נְבִיאִים עָלוּ עִמָּהֶם מִן הַגּוֹלָה, אֶחָד שֶׁהֵעִיד עֲלֵיהֶן עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְאֶחָד שֶׁהֵעִיד עֲלֵיהֶן עַל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ, וְאֶחָד שֶׁהֵעִיד לָהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעַל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ, וְאֶחָד שֶׁהֵעִיד עֲלֵיהֶן שֶׁמַּקְרִיבִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בַּיִת. בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: ״שְׁלֹשָׁה נְבִיאִים עָלוּ עִמָּהֶם מִן הַגּוֹלָה, אֶחָד שֶׁהֵעִיד לָהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעַל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ, וְאֶחָד שֶׁהֵעִיד עֲלֵיהֶן שֶׁמַּקְרִיבִין שֶׁאֵין בַּיִת, וְאֶחָד שֶׁהֵעִיד לָהֶן עַל הַתּוֹרָה שֶׁתִּתְכַּתֵּב אַשּׁוּרִית.

ה בְּנֵי אַחְתֵּיהּ דְּרַבִּי טַרְפוֹן הֲווּ יָתְבֵי קַמֵּיהּ דְּרַבִּי טַרְפוֹן, פָּתַח וְאָמַר: (בראשית כ״ה:א׳) ״וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ יוֹקְנִי״. אָמְרוּ לוֹ: ׳קְטוּרָה׳ כְּתִיב, קָרֵא עֲלֵיהֶם: ׳בְּנֵי קְטוּרָה׳.

ו אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בּוֹא וּרְאֵה כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחָן שֶׁל כֹּהֲנִים, שֶׁאֵין לְךָ קֶל בְּעוֹפוֹת יוֹתֵר מִמַּרְאָה וְנוֹצָה, פְּעָמִים שֶׁהַכֹּהֵן זוֹרְקָן יוֹתֵר מִבִּשְׁלֹשִׁים אַמָּה, דִּתְנַן: נָטַל מַחְתָּה שֶׁל כֶּסֶף וְעָלָה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וְכוּ׳.

פרק ז

א **זבחים פרק ז** - אין אגדות בפרק זה.

פרק ח

א זבחים פרק ח - אין אגדות בפרק זה.

פרק ט

א זבחים פרק ט - כב אָמַר רַבִּי עֲנָנִי בַּר שָׁשׁוֹן: לָמָּה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת קָרְבָּנוֹת לְפָרָשַׁת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה? לוֹמַר לְךָ, מַה קָּרְבָּנוֹת מְכַפְּרִין, אַף בִּגְדֵי כְּהֻנָּה מְכַפְּרִין. כְּתִיב הָכָא מְכַפֶּרֶת עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: (בראשית ל"ז:ל"א) "וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכְּתֹנֶת בַּדָּם". מְכַנְּסַיִם מְכַפְּרִין עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: (שמות כ"ח:מ"ב) "וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה". וְהַמִּצְנֶפֶת מְכַפֶּרֶת עַל גַּסֵּי הָרוּחַ, [מְנַיִן? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא]: יָבוֹא דָּבָר שֶׁבַּגַּבֵּהּ וְיכַפֵּר עַל גַּבֵּהּ. אַבְנֵט מְכַפֵּר עַל הָרְהוּר הַלֵּב, אַהֲיכָא דְּאִיתֵיהּ. חֹשֶׁן מְכַפֵּר עַל הַדִּינִין, שֶׁנֶּאֱמַר: (שם) "וְעָשִׂיתָ חֹשֶׁן מִשְׁפָּט". אֵפוֹד [מְכַפֵּר] עַל עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (הושע ג':ד') "וְאֵין אֵפֹד וּתְרָפִים". מְעִיל מְכַפֵּר עַל לָשׁוֹן הָרַע, מְנַיִן? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: יָבוֹא דָּבָר שֶׁבַּקּוֹל וִיכַפֵּר עַל קוֹל [הָרַע]. צִיץ מְכַפֵּר עַל עַזּוּת פָּנִים, בַּצִּיץ כְּתִיב: (שמות כ"ח:ל"ז-ל"ח) "וְהָיָה עַל מֵצַח אַהֲרֹן", וּבְעַזּוּת פָּנִים כְּתִיב: (ירמיהו ג':ג') "וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ". אִינִי, וְהָא אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: שְׁנֵי דְּבָרִים לֹא מָצִינוּ [לָהֶם] כַּפָּרָה בַּקָּרְבָּנוֹת וּמָצִינוּ [לוֹ] כַּפָּרָה מִפְּקוֹם אַחֵר, וְאֵלּוּ הֵן: שְׁפִיכוּת דָּמִים וְלָשׁוֹן הָרַע. שְׁפִיכוּת דָּמִים מֵעֶגְלָה עֲרוּפָה. לָשׁוֹן הָרַע מִקְּטֹרֶת. דְּתָנֵי רַב חֲנַנְיָא: מִנַּיִן לִקְטֹרֶת שֶׁמְּכַפֶּרֶת? שֶׁנֶּאֱמַר: (במדבר י"ז:י"ב) "וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת וַיְכַפֵּר עַל הָעָם". וְתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: עַל מַה קְּטֹרֶת מְכַפֶּרֶת? עַל לָשׁוֹן־הָרַע, יָבוֹא דָּבָר שֶׁבַּחֲשַׁאי וִיכַפֵּר עַל מַעֲשֶׂה חֲשַׁאי. קַשְׁיָא 'שְׁפִיכוּת דָּמִים' אַ'שְׁפִיכוּת דָּמִים', קַשְׁיָא 'לָשׁוֹן הָרַע' אַ'לָשׁוֹן הָרַע'. שְׁפִיכוּת דָּמִים אַשְׁפִיכוּת דָּמִים לָא קַשְׁיָא, הָא, דְּיָדְעִי מַאן קָטְלֵיהּ, הָא, דְּלָא יָדְעִי מַאן קָטְלֵיהּ. אִי יָדְעִי מַאן קָטְלֵיהּ, בַּר קָטְלָא הוּא? בְּמֵזִיד, וְלָא אַתְרוּ בֵּיהּ. וְ'לָשׁוֹן הָרַע' אַ'לָשׁוֹן הָרַע' [נַמִי] לָא קַשְׁיָא, הָא, בְּצִנְעָא הָא, בְּפַרְהֶסְיָא.

פרק י

א זבחים פרק י - אין אגדות בפרק זה.

פרק יא

א זבחים פרק יא - רַב יִצְחָק בַּר יְהוּדָה הֲוָה רָגִיל קַמֵּיהּ דְּרָמֵי בַּר חָמָא. שַׁבְקֵיהּ וְאָזִיל לְרַב שֵׁשֶׁת. יוֹמָא חַד פָּגַע בֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ: אַלְקַפְתָּא נַקְטַן רֵיחָא אַתִּי לֵיהּ לְיָדָךְ. מִשּׁוּם דְּאָזַלְתְּ לָךְ לְקַמֵּיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת, חֲזֵית לָךְ כִּי רַב שֵׁשֶׁת? אָמַר לֵיהּ: לָאו מִשּׁוּם הָכִי. מַר, כִּי בָּעִינָא מִלְּתָא, פָּשִׁיט לִי מִסְּבָרָא, כִּי מַשְׁכַּחְנָא מַתְנִיתָא, פָּרְכָא לָהּ. רַב שֵׁשֶׁת, כִּי בָּעִינָא מִלְּתָא מִינֵּיהּ, פָּשִׁיט לִי מִמַּתְנִיתָא, דְּכִי נַמִּי מַשְׁכַּחְנָא מִלְּתָא וּפָרְכָא, מַתְנִיתָא וּמַתְנִיתָא הִיא. אָמַר לֵיהּ: בָּעֵי מִינָּאי מִלְּתָא דְּאֶפְשׁוֹט לָךְ כִּי מַתְנִיתָא, בָּעָא מִינֵּיהּ: בִּשֵּׁל בְּמִקְצָת כְּלִי, [טָעוּן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, אוֹ אֵין טָעוּן]? וְכוּ'.

פרק יב

א זבחים פרק יב - כג אָמַר רַבִּי (אלעאי) [אֶלְעָזָר], אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: לֹא נִתְכַּהֵן פִּינְחָס, עַד שֶׁהָרְגוּ לְזִמְרִי, דִּכְתִיב: (במדבר כ"ה:י"ג) "וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם". רַב אַשִׁי אָמַר: עַד שֶׁשָּׁם שָׁלוֹם בֵּין הַשְּׁבָטִים, שֶׁנֶּאֱמַר: (יהושע כ"ב:ל') "וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן" וְגוֹ'. וּלְרַב אַשִׁי, הָא כְּתִיב נַמִּי: "וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ"? כִּי כְּתִיב הַהוּא, בִּבְרָכָה כְּתִיב. וּלְרַבִּי חֲנִינָא נַמִּי, הָא כְּתִיב: "וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן"? הַהוּא לְיַחַס זַרְעוֹ אַחֲרָיו.

ב אָמַר רַב: מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כֹּהֵן גָּדוֹל וְחוֹלֵק בְּקָדְשֵׁי שָׁמַיִם הָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (ויקרא ח':כ"ט) "מֵאֵיל הַמִּלּוּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמָנָה". מֵיתִיבִי: וַהֲלֹא פִּינְחָס הָיָה עִמָּהֶם, וְאִם אִיתָא, לֵימָא: וַהֲלֹא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה עִמָּהֶם? דִּלְמָא שַׁאנִי מֹשֶׁה, דְּטָרִיד בַּשְּׁכִינָה, דְּאָמַר מַר: מֹשֶׁה, בְּהַשְׁכָּמָה עָלָה וּבְהַשְׁכָּמָה יָרַד.

ג מֵיתִיבִי: מְרָיִם, מִי הִסְגִּירָהּ? אִם תֹּאמַר: מֹשֶׁה הִסְגִּירָהּ, מֹשֶׁה זָר הוּא, וְאֵין זָר רוֹאֶה אֶת הַנְּגָעִים? וְאִם תֹּאמַר: אַהֲרֹן הִסְגִּירָהּ, אַהֲרֹן קָרוֹב הוּא, וְאֵין קָרוֹב רוֹאֶה אֶת הַנְּגָעִים. אֶלָּא כָּבוֹד [גָּדוֹל] חָלַק לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִרְיָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אֲנִי כֹּהֵן, וַאֲנִי מַסְגִּירָהּ, אֲנִי חוֹלְטָהּ, וַאֲנִי פּוֹטְרָהּ. קָתָנֵי מִיהַת: מֹשֶׁה זָר, וְאֵין זָר רוֹאֶה אֶת הַנְּגָעִים. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: שַׁאנִי מַרְאוֹת נְגָעִים, דְּ"אַהֲרֹן וּבָנָיו" כְּתִיב בַּפָּרָשָׁה. מֵיתִיבִי: חָמֵשׁ שְׁמָחוֹת הָיְתָה אֵלִישֶׁבַע יְתֵרָה עַל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל: יָבָמָה, מֶלֶךְ, אִישָׁהּ, כֹּהֵן גָּדוֹל, בְּנָהּ, סְגָן, בֶּן בְּנָהּ, מְשׁוּחַ מִלְחָמָה. וְאַחִיהָ, נְשִׂיא שֵׁבֶט, וַאֲבֵלָהּ עַל שְׁנֵי בָּנֶיהָ. קָתָנֵי מִיהַת: יָבָמָה מֶלֶךְ, [מֶלֶךְ] אִין, כֹּהֵן גָּדוֹל לָא? אִימָא: אַף מֶלֶךְ.

ד כד (שמות ד׳:י״ד) ״וַיִּחַר אַף ה׳ בְּמֹשֶׁה״, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: כָּל חֲרוֹן־אַף שֶׁבַּתּוֹרָה, נֶאֱמַר בּוֹ רֹאשׁ, וְזֶה לֹא נֶאֱמַר בּוֹ רֹאשׁ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אוֹמֵר: אַף זֶה נֶאֱמַר בּוֹ רֹאשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר: (שם) ״הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי״, וַהֲלֹא כֹּהֵן (גדול) הוּא! תָּכִי קָאָמַר: אֲנִי אָמַרְתִּי: אַתָּה כֹּהֵן וְהוּא לֵוִי, וְעַכְשָׁיו הוּא כֹּהֵן וְאַתָּה לֵוִי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא נִתְכַּהֵן מֹשֶׁה אֶלָּא שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים בִּלְבַד. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: לֹא פָּסְקָה כְּהֻנָּה אֶלָּא מִזַּרְעוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. שֶׁנֶּאֱמַר: (דברי הימים א כ״ג:י״ד) ״וּמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, בָּנָיו יִקָּרְאוּ עַל שֵׁבֶט הַלֵּוִי״. וְאוֹמֵר: (תהילים צ״ט:ו׳) ״מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ״, מַאי ׳וְאוֹמֵר׳? וְכִי תֵּימָא: קָרָא לְדוֹרוֹת הוּא דִּכְתִיב, וְאוֹמֵר: ״מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן [בְּכֹהֲנָיו״]. וְכָל חֲרוֹן אַף שֶׁבַּתּוֹרָה, נֶאֱמַר בּוֹ רֹאשׁ? וְהָכְתִיב: (שמות י״א:ח׳) ״וְיָצְאוּ מֵעִם פַּרְעֹה בָּחֳרִי־אָף״, וְלָא אָמַר לֵיהּ וְלָא מִידִי. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: סְטָרוֹ וְיָצָא. וּמִי אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ הָכִי? וְהָכְתִיב: (שם) ״וְנִצַּבְתָּ לִקְרָאתוֹ עַל שְׂפַת הַיְאוֹר״. וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: מָלְךְ הוּא, וְהַסְבֵּר לוֹ פָּנִים. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: רָשָׁע (היה) [הוּא], וְהָעֵז פָּנֶיךָ בּוֹ. אִיפּוּךְ. אָמַר רַבִּי יַנַּאי: לְעוֹלָם תְּהֵא אֵימַת מַלְכוּת עָלֶיךָ, דִּכְתִיב: (שם יא) ״וְיָרְדוּ כָל עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה אֵלַי״. וְאִלּוּ לְדִידֵיהּ לָא קָאָמַר לֵיהּ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֵהָכָא: (מלכים א י״ח:מ״ו) ״וְיַד ה׳ הָיְתָה אֶל אֵלִיָּהוּ וַיְשַׁנֵּס מָתְנָיו, וַיָּרָץ לִפְנֵי אַחְאָב״. אָמַר עוּלָא: בְּקֵשׁ מֹשֶׁה (רבינו) מַלְכוּת, וְלֹא נָתְנוּ לוֹ, דִּכְתִיב: (שמות ג׳:ה׳) ״אַל תִּקְרַב הֲלֹם״, וְאֵין ׳הֲלֹם׳ אֶלָּא (בית) מַלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר: (שמואל ב ז׳:י״ח) ״מִי אָנֹכִי ה׳ אֱלֹהִים? וּמִי בֵיתִי? כִּי הֲבִיאֹתַנִי עַד הֲלֹם״? [מֵתִיב רָבָא: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יְבָמָה, מֶלְךְ. אָמַר רָבָא: לוֹ וּלְזַרְעוֹ קָאָמַר], וְכָל הֵיכָא דִּכְתִיב: ׳הֲלֹם׳ (עד עולם) [לְדוֹרוֹת] הוּא? וְהָא גַּבֵּי שָׁאוּל, דִּכְתִיב: (שמואל א י׳:כ״ב) ״הֲבָא [עוֹד] הֲלֹם אִישׁ״, הוּא אֵין, זַרְעוֹ לָא. אִי בָּעֵית אֵימָא: הָא הֲוָה אִישׁ בֹּשֶׁת. וְאִי בָּעֵית אֵימָא: שַׁאנִי שָׁאוּל, דַּאֲפִלּוּ בְּגַוֵּיהּ לָא קַיְימָא, כִּדְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹסְקִין גְּדֻלָּה לְאָדָם, פּוֹסְקִין לוֹ וּלְזַרְעוֹ (אחריו) עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: (איוב ל״ו:ז׳-ח׳) ״לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת מְלָכִים לַכִּסֵּא, וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ״. וְאִם הִגִּיס דַּעְתּוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁפִּילוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: (שם) ״וְאִם אֲסוּרִים בַּזִּקִים יִלָּכְדוּן בְּחַבְלֵי עֹנִי״.

פרק יג

א **זבחים פרק יג** - אין אגדות בפרק זה.

פרק יד

א **זבחים פרק יד** - כה [פְּסְקָא. פָּרַת חַטָּאת שֶׁשָּׂרְפָה חוּץ מִגִּתָּהּ וְכוּ׳, אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ. מַאי ׳חוּץ מִגִּתָּהּ׳? אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: חוּץ מִמָּקוֹם הַבָּדוּק לָהּ]. אָמַר [לוֹ] רַבִּי יוֹחָנָן: [וַהֲלֹא] כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּדוּקָה הִיא? וְכוּ׳. [בְּמַאי קָא מִיפְלְגִי]? רֵישׁ לָקִישׁ סָבַר: יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְרַבִּי יוֹחָנָן סָבַר: לֹא יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַב נַחְמָן [בַּר יִצְחָק]: וּשְׁנֵיהֶם מִקְרָא אֶחָד דָּרְשׁוּ. (יחזקאל כ״ב:כ״ד) ״בֶּן אָדָם, אֱמָר לָהּ: אַתְּ אֶרֶץ לֹא מְטֹהָרָה, הִיא לֹא גֶשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם״. רַבִּי יוֹחָנָן סָבַר: אַתְמוּהֵי קָא מִתְמַהּ [קְרָא]: אַתְּ אֶרֶץ לֹא מְטֹהָרָה? כְּלוּם יָרְדוּ עָלַיִךְ גְּשָׁמִים בְּיוֹם זַעַם? וְרֵישׁ לָקִישׁ סָבַר כְּפַשְׁטֵיהּ דִּקְרָא: ״אֶרֶץ לֹא טְהוֹרָה אַתְּ, מִי לֹא יָרְדוּ עָלַיִךְ גְּשָׁמִים בְּיוֹם זַעַם״? אִיתֵיבֵיהּ רֵישׁ לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן: (בראשית ז׳:כ״ב) ״מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ״. בְּשִׁלְמָא לְדִידִי דַּאֲמִינָא: יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם הָכִי מֵתוּ, אֶלָּא לְדִידָךְ, אַמַּאי מֵתוּ? מֵהַבְלָא. [כִּדְרַב חִסְדָּא], דְּאָמַר רַב חִסְדָּא: (בני דור המבול) בְּרוֹתְחִין קִלְקְלוּ, וּבְרוֹתְחִין נִדּוֹנוּ, (ברותחין קלקלו, בשכבת זרע, וברותחין נדונו) דִּכְתִיב [הָכָא]: (שם ח) ״וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם״. וּכְתִיב [הָתָם]: (אסתר ז׳:י׳) ״וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה״. אִיפָּא דְּאָמְרִי: אִיתֵיבֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ: ״מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ״. בְּשִׁלְמָא לְדִידִי (היינו דאיכא) [דַּאֲמִינָא: לֹא יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם הָכִי הֲוֵי] חָרָבָה, אֶלָּא לְדִידָךְ. מַאי חָרָבָה? (איכא?) חָרָבָה דְּמִעִיקָּרָא. [וְאַמַּאי קָרֵי לָהּ ״חָרָבָה״]? כִּדְרַב חִסְדָּא, דְּאָמַר רַב חִסְדָּא: בְּדוֹר הַמַּבּוּל לֹא נִגְזְרָה גְּזֵרָה עַל דָּגִים שֶׁבַּיָּם, [שֶׁנֶּאֱמַר: ״מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ״, וְלֹא דָּגִים שֶׁבַּיָּם]. בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר: לֹא יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ דְּקָם (אורזילא דימא) [רֵימָא] הָתָם, אֶלָּא לְרֵישׁ לָקִישׁ (אורזילא) [רֵימָא] הֵיכָן קָם? אָמַר רַבִּי יַנַּאי: גּוּרְאוֹת הִכְנִיס בַּתֵּבָה, וְהָאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה: לְדִידִי חָזֵי לִי הַאי אוֹרְזִילָא (דימא) [דְּרֵימָא] בַּר יוֹמֵהּ דַּהֲוֵי כְּהַר תָּבוֹר. וְהַר תָּבוֹר כַּמָּה הֲוֵי? אַרְבְּעִין פַּרְסִין. מַשְׁכֵּיהּ דְּצַוָּארֵיהּ (תרי) [תְּלָתָא] פַּרְסָא, מִרַבְּעְתָּא דְּרֵישֵׁיהּ פַּרְסָא וּפַלְגָּא, רָמָא (סכא) [כַּבָּא] וְסַכְּרֵיהּ לְיַרְדְּנָא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רֹאשׁוֹ הִכְנִיס בַּתֵּבָה. סוֹף סוֹף הָא אָמְרַתְּ: מִרַבְּעְתָּא דְּרֵישֵׁיהּ פַּרְסָא וּפַלְגָּא? אֶלָּא [רֹאשׁ] חָטְמוֹ הִכְנִיס לַתֵּבָה. וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? לְרַבָּרְיוֹ דְּרֵישׁ לָקִישׁ קָאָמַר. וְהָא קָסָגְיָא תֵּבָה? אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: קַרְנָיו קָשְׁרוּ בַּתֵּבָה. וְהָאָמַר רַב חִסְדָּא: [אַנְשֵׁי] דּוֹר הַמַּבּוּל בְּרוֹתְחִין קִלְקְלוּ וּבְרוֹתְחִין נִדּוֹנוּ. וּלְטַעְמִיךְ, תֵּבָה הֵיכִי סַגְיָא? [וְעוֹד], עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הֵיכִי קָם? אֶלָּא נַעֲשָׂה [לָהֶם] נֵס, וְנִצְטַנְּנוּ צִדֵּי הַתֵּבָה. [וּלְרֵישׁ לָקִישׁ, נְהִי נַמִּי דְּיָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהָא לָא פָּשׁ? דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ ׳מְצוּלָה׳? שֶׁכָּל מֵתֵי מַבּוּל נִצְטַלְּלוּ שָׁם. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ ׳שִׁנְעָר׳? שֶׁכָּל מֵתֵי מַבּוּל נִנְעֲרוּ שָׁם. אִי־אֶפְשָׁר דְּלָא אִדְּבְקוּ]. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ ׳שִׁנְעָר׳? שֶׁמְּנַעֶרֶת (את) עֲשִׁירֶיהָ. וְהָא קָא חָזֵינָא דְּקָאֵי? עַד תְּלַת דָּרֵי הוּא דְּקָאֵי. אָמַר רַבִּי אַמִּי: [כָּל] הָאוֹכֵל מֵעֲפָרָהּ דְּבָבֶל, כְּאִלּוּ אוֹכֵל [בְּשַׂר אֲבוֹתָיו, תַּנְיָא נַמִּי הָכִי: כָּל הָאוֹכֵל מֵעֲפָרָהּ דְּבָבֶל, כְּאִלּוּ אוֹכֵל בְּשַׂר אֲבוֹתָיו, וְיֵשׁ אוֹמְרִים: כְּאִלּוּ אוֹכֵל] שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים.

ב כו תַּנְיָא: (שמות י״ט:כ״ב) ״וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגָּשִׁים אֶל ה׳ יִתְקַדָּשׁוּ״, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: זוֹ פְּרִישׁוּת בְּכוֹרוֹת. רַבִּי אוֹמֵר: זוֹ פְּרִישׁוּת נָדָב וַאֲבִיהוּא. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר: זוֹ פְּרִישׁוּת נָדָב וַאֲבִיהוּא, הַיְינוּ דִּכְתִיב: (ויקרא י׳:ג׳) ״הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה׳ לֵאמֹר, בִּקְרוֹבַי אֶקָּדֵשׁ״. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר: זוֹ פְּרִישׁוּת בְּכוֹרוֹת, (פרישות נדב ואביהוא) הֵיכָא רְמִיזָא? דִּכְתִיב: (שמות כ״ט:מ״ג) ״וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדָּשׁ בִּכְבוֹדִי״, אַל תִּקְרֵי ׳בִּכְבוֹדִי׳, אֶלָּא ׳בִּמְכֻבָּדַי׳. דָּבָר זֶה (רמזו) [אָמַר] הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, וְלֹא יָדַע עַד שֶׁמֵּתוּ בָּנָיו שֶׁל אַהֲרֹן. (כשמתו) [כֵּיוָן שֶׁמֵּתוּ] בְּנֵי אַהֲרֹן, אָמַר לוֹ: אַהֲרֹן אָחִי, לֹא מֵתוּ בָּנֶיךָ, אֶלָּא לְקַדֵּשׁ כְּבוֹדוֹ שֶׁל מָקוֹם. וְכֵיוָן שֶׁיָּדַע אַהֲרֹן שֶׁבָּנָיו יְדוּעֵי מָקוֹם הֵם, שָׁתַק וְקִבֵּל שָׂכָר, (על שתיקתו) שֶׁנֶּאֱמַר: (ויקרא י׳:ג׳) ״וַיִּדֹּם אַהֲרֹן״. וְכֵן בְּדָוִד הוּא אוֹמֵר: (תהילים ל״ז:ז׳) ״דּוֹם לַה׳ וְהִתְחוֹלֵל לוֹ״. אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַפִּיל לְךָ חֲלָלִים [חֲלָלִים], דּוֹם! וְכֵן אָמַר שְׁלֹמֹה: (קהלת ג׳:ז׳) ״עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר״. פְּעָמִים שֶׁאָדָם שׁוֹתֵק וּמְקַבֵּל שָׂכָר עַל שְׁתִיקָתוֹ, וּפְעָמִים שֶׁאָדָם מְדַבֵּר וּמְקַבֵּל שָׂכָר עַל דִּבּוּרוֹ. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַבִּי [חִיָּא בַּר אַבָּא, אָמַר רַבִּי] יוֹחָנָן: מַאי דִּכְתִיב: (תהילים ס״ח:ל״ו) ״נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ״, אַל תִּקְרֵי ׳מִמִּקְדָּשֶׁיךָ׳, אֶלָּא ׳מִמְּקַדָּשֶׁיךָ׳, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בִּמְקַדָּשָׁיו, מִתְיָרֵא וּמִתְעַלֶּה (ומתקלס) [וּמִתְהַלֵּל].

ג כז תַּנְיָא, עַד שֶׁלֹּא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן הָיָתָה הַבָּמוֹת, וַעֲבוֹדָה בִּבְכוֹרוֹת [וְכוּ׳], וְהַכָּל קָרְבוּ עוֹלוֹת. (וכו׳) עוֹלוֹת אִין, שְׁלָמִים לָא? וְהָכְתִיב: (שמות כ״ד:ה׳) ״וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים [לַה׳ פָּרִים״]. אֶלָּא אֵימָא: הַכֹּל קָרְבוּ עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים. וְהָתַנְיָא: אֲבָל שְׁלָמִים לֹא, כִּי אִם עוֹלוֹת [עוֹלוֹת אִין, שְׁלָמִים לָא]. כְּמַאן דְּאָמַר: לֹא קָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נֹחַ. דְּאִיתְמַר: רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא, חַד אָמַר: קָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נֹחַ, וְחַד אָמַר, לֹא קָרְבוּ. (שלמים בני נח.) מַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּאָמַר: קָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נֹחַ? דִּכְתִיב: (בראשית ד׳:ד׳) ״וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן״, אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁחֶלְבּוֹ קָרֵב [לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ], וְכֻלּוֹ אֵינוֹ קָרֵב [לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ]? הֱוֵי אוֹמֵר: זֶה שְׁלָמִים, וּמַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּאָמַר: לֹא קָרְבוּ? (בני נח שלמים) דִּכְתִיב: (שיר השירים ד׳:ט״ז) ״עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן״, הִתְנַעֲרִי אֵמָּה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ בַּצָּפוֹן, וְתָבוֹא אֵמָּה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ צָפוֹן וְדָרוֹם. וּמַר [נַמִּי] הָכְתִיב: ׳מֵחֶלְבֵהֶן׳? מְשַׁמְּנֵיהוֹן דִּידְהוּ. וְאִידָךְ, הָכְתִיב: ״עוּרִי [צָפוֹן]״? הַהוּא בְּקִבּוּץ גָּלֻיּוֹת הוּא דִּכְתִיב. וְהָכְתִיב: (שמות י׳:כ״ה) ״וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: גַּם אַתָּה תִּתֵּן בְּיָדֵינוּ זְבָחִים וְעֹלֹת, [וְעָשִׂינוּ לַה׳ אֱלֹהֵינוּ]״, זְבָחִים לַאֲכִילָה, וְעוֹלוֹת לְהַקְרָבָה. וְהָכְתִיב: (שם יח) ״וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים״, יִתְרוֹ אַחַר מַתַּן תּוֹרָה הָוָה. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר: יִתְרוֹ אַחַר מַתַּן תּוֹרָה הָוָה, נִיחָא, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר: יִתְרוֹ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה (בא) [הָיָה], מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? דְּאִיתְמַר, בְּנֵי] רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, חַד אָמַר: [יִתְרוֹ] אַחַר מַתַּן תּוֹרָה הָוָה, וְחַד אָמַר: [יִתְרוֹ] קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָוָה. לְמַאן דְּאָמַר: קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָוָה, קָסָבַר: קָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נֹחַ.

ד כח תְּנַאי: (שמות י״ח:א׳) ״וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ [כֹּהֵן מִדְיָן]״. (חותן משה) מַה שְּׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא וְנִתְגַּיֵּר? רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שָׁמַע, (ובא.) שֶׁהָרֵי כְּתוּבָה בְּצִדּוֹ: (שמות י״ז:י״ג) ״וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב״. רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר: מַתַּן תּוֹרָה שָׁמַע וּבָא. כְּשֶׁנִּתַּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הָיָה קוֹלוֹ הוֹלֵךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וְכָל מַלְכֵי הַגּוֹיִם, אֲחָזָתָם רְעָדָה בְּהֵיכְלֵיהֶן וְאָמְרוּ שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (תהילים כ״ט:ט׳) ״וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד״. נִתְקַבְּצוּ כֻּלָּם אֵצֶל בִּלְעָם הָרָשָׁע וְאָמְרוּ לוֹ: מַה קּוֹל הֶהָמוֹן אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ? שֶׁמָּא (מביא) מַבּוּל [בָּא] לָעוֹלָם? שֶׁנֶּאֱמַר: (שם) ״ה׳ לַמַּבּוּל יָשָׁב״. אָמַר לָהֶן: ״וַיֵּשֶׁב ה׳ מֶלֶךְ לְעוֹלָם״, כְּבָר נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין מֵבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם. (שנאמר: (ישעיהו נ״ד:ט׳) ״כי מי נח זאת לי״ וגו׳.) אָמְרוּ לוֹ: (שמא) מַבּוּל שֶׁל מַיִם אֵינוֹ מֵבִיא, אֲבָל מַבּוּל שֶׁל אֵשׁ מֵבִיא, שֶׁנֶּאֱמַר: (שם סו) ״כִּי (הנה ה׳ באש יבא) [בָּאֵשׁ ה׳ נִשְׁפָּט]״ וְגוֹ׳. אָמַר לָהֶם: כְּבָר נִשְׁבַּע (לָהֶם שֶׁלֹּא יָבִיא מַבּוּל כָּל עִקָּר, שֶׁנֶּאֱמַר: (בראשית ט׳:י״א) ״וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל״.) [שֶׁאֵינוֹ מַשְׁחִית כָּל בָּשָׂר]. אֶלָּא מַה קּוֹל הֶהָמוֹן שֶׁשָּׁמַעְנוּ? אָמַר לָהֶם: חֶמְדָּה טוֹבָה יֵשׁ לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבֵית גְּנָזָיו, (שגנזה) [גְּנוּזָה אֶצְלוֹ] תתקע״ד [תְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה] דּוֹרוֹת קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, (והוא מבקש) [וּבִקֵּשׁ] לִתְּנָהּ לְבָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: (תהילים כ״ט:י״א) ״ה׳ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן״. מִיָּד (ענו) [פָּתְחוּ] כֻּלָּם וְאָמְרוּ: ״ה׳ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם״. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר (בן יעקב) אוֹמֵר: קְרִיעַת יַם סוּף שָׁמַע וּבָא, שֶׁנֶּאֱמַר: (יהושע ה׳:א׳) ״וַיְהִי כִשְׁמֹעַ כָּל מַלְכֵי הָאֱמֹרִי״. (וגו׳, את אשר הוביש ה׳ את מי הירדן מפני בני ישראל עד עברם, וימס לבבם ולא היה בהם עוד רוח מפני בני ישראל.) וְאַף רָחָב הַזּוֹנָה אָמְרָה לִשְׁלוּחֵי יְהוֹשֻׁעַ: (יהושע ב׳:י׳) ״כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה׳ אֶת מֵי יַם סוּף״. (״מפניכם וגו׳, ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם״.) מַאי שְׁנָא הָתָם דִּכְתִיב: (שם ה) ״וְלֹא הָיָה בָם עוֹד רוּחַ״. (והכא כתיב) [וּמַאי שְׁנָא הָכָא דְּקָאָמַר]: (שם ב) ״וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ״. אֲפִלּוּ אַקְשׁוּיֵי לָא אַקְשׁוּ, וּמְנָא יָדְעָה? דְּאָמַר מַר, אֵין לְךָ כָּל שֹׁר וְנָגִיד שֶׁלֹּא בָּא אֶל רָחָב הַזּוֹנָה. אָמְרוּ: בַּת עֶשֶׂר שָׁנִים הָיְתָה כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְזִנְּתָה כָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. אַחַר חֲמִשִּׁים שָׁנָה נִתְגַּיְּרָה, אָמְרָה: יָפֶה לִי בְּשִׂכַר חֶבֶל וּפִשְׁתִּים וְחַלּוֹן.

ה כט מְנָא הַנֵּי מִילֵי, דְּתָנוּ רַבָּנָן: (ויקרא יז) ״דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְצוּיִין עַל שְׁחִיטַת חוּץ, וְאֵין הַנָּכְרִים מְצוּיִין עַל שְׁחִיטַת חוּץ. לְפִיכָךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹשֶׂה בָּמָה לְעַצְמוֹ וּמַקְרִיב עָלֶיהָ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, אָמַר רַבִּי (יוסי) [אַסִי]: אָסוּר לְסַיְּעוֹ, וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ. אָמַר (רבא) [רַבָּה]: וּלְאוֹרִינְהוּ לְהוּ שָׁרֵי. כִּי הָא דְּאִיפְּרָא הוּרְמִיז, אִימֵּיהּ דִּשְׁבוּר מַלְכָּא, שָׁדְרָה עֻגְלָא תִּילְתָּא (לקמייהו) [לָרָבָא], אָמְרָה לְהוּ: (קרבוה) [אַסְקוּהָ] נִיהֲלֵיהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם. אָמַר לְהוּ רָבָא לְרַב סַפְרָא וּלְרַב אַחָא בַּר הוּנָא: זִילוּ דַּבְּרוּ תְּרֵי עוּלְמִין (גילאי) [גִּילְדֵּאי], וַחֲזוּ הֵיכָא דְּמַסְקָא יַמָּא שִׁרְטוֹן, (ואייתי) [וְשַׁקְלִי]

צִיבֵי חַדְתָּא וְאַפִּיקוּ נוּרָא מִן מָנָא חַדְתָּא, (וקריבו) [וְאַסְּקוּהָ] נִיהַלִּיהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם. [אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי]: כְּמַאן? כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ, (דאמר) [דְּתַנְיָא: רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר]: מַה מִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ (בהם) [בּוֹ] הֶדְיוֹט, אַף עֲצִים שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן הֶדְיוֹט. וְהָא מוֹדֶה רַבִּי אֶלְעָזָר [בֶּן שַׁמּוּעַ] בְּבָמָה? דְּתַנְיָא: כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: (דברי הימים א כ״א:כ״ה) ״וַיִּתֵּן דָּוִד לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם שְׁקָלֵי זָהָב מִשְׁקָל שֵׁשׁ מֵאוֹת״. וּכְתִיב: (שמואל ב כ״ד:כ״ד) ״וַיִּקֶן דָּוִד אֶת הַגֹּרֶן וְאֶת הַבָּקָר בְּכֶסֶף שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים״. הָא כַּיצַד? גָּבָה מִכָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים זָהָב, שֶׁהֵם שֵׁשׁ מֵאוֹת. רַבִּי אוֹמֵר: מִשּׁוּם אַבָּא יוֹסֵי בֶּן (דורמסקית) [דּוֹסְתָּאִי]: בָּקָר וְעֵצִים, מְקוֹם מִזְבֵּחַ בַּחֲמִשִּׁים שְׁקָלִים, וְכָל הַבַּיִת כֻּלּוֹ בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר: (כתיב: ״ויקן דוד את הגורן״, כמפורש בענין. ומה מפורש בענין? שנאמר: ״ויתן דוד לארנון״, וגו׳ אבל (שמואל ב כ״ד:כ״ב) ״הבקר לעולה, והמוריגים וכלי הבקר לעצים בכסף שקלים חמשים״.) [בָּקָר וְעֵצִים, וּמְקוֹם מִזְבֵּחַ בַּחֲמִשִּׁים. וְכָל הַבַּיִת כֻּלּוֹ בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת], דִּכְתִיב: (שם) ״וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה אֶל דָּוִד: יִקַּח וְיַעַל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו, רְאֵה הַבָּקָר לָעוֹלָה וְהַמּוֹרִגִים וּכְלֵי הַבָּקָר לָעֵצִים״. [וְרָבָא אָמַר לְךָ]: הָתָם נַמִּי בְּחַדְתֵּי. מַאי ׳מוֹרִגִים׳? אָמַר (רבא) [עוּלָא]: מְטָה שֶׁל טוּרְבָּל. מַאי מְטָה שֶׁל טוּרְבָּל? אָמַר (רב יהודה) [אַבַּיֵי]: עִיטָא דְּקוּרְקָסָא דְּדִישָׁא. אָמַר (רב יוסף) [אַבַּיֵי]: מַאי קְרָא (ישעיהו מ״א:ט״ו) ״הִנֵּה שַׂמְתִּיךְ לְמוֹרַג חָרוּץ חָדָשׁ״ וגו׳. מַקְרֵי לֵיהּ רָבָא לִבְרֵיהּ, וְרָמֵי לֵיהּ קְרָאֵי אַהֲדָדֵי, כְּתִיב: ״וַיִּתֵּן דָּוִד לְאַרְנוֹן מִשְׁקַל זָהָב שְׁקָלִים שֵׁשׁ מֵאוֹת״, וּכְתִיב: ״וַיִּקֶן דָּוִד אֶת הַגֹּרֶן וְאֶת הַבָּקָר בְּכֶסֶף שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים״. הָא כַּיצַד? גָּבָה מִכָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים שֶׁהֵם שֵׁשׁ מֵאוֹת. וַאֲפִתֵּי קַשְׁיָין אַהֲדָדֵי, הָכְתִיב הָתָם: ׳זָהָב׳, וְהָכָא כְּתִיב ׳כֶּסֶף׳? אֶלָּא אֵימָא: גָּבָה כֶּסֶף (בשש) [בְּמִשְׁקַל שֵׁשׁ] מֵאוֹת שְׁקָלֵי זָהָב.

ו ל פְּסְקָא. קָדָשִׁים קַלִּים נֶאֱכָלִין בְּכָל הָרוֹאֶה, מְנָא הֲנֵי מִילֵּי? (אמר רבי אלעזר:) אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: אָמַר קְרָא: (דברים י״ב:י״ג) ״הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עוֹלֹתֶיךָ, בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה״. בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה, אִי אַתָּה מַעֲלֶה, אֲבָל אַתָּה אוֹכֵל בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה. רַב אַבְדִּימִי בַּר (חמא ברבי דוסא) [חָמָא] אָמַר: אָמַר קְרָא: (יהושע ט״ז:ו׳) (״ונסב הגבול מזרחה תאנת שילה״, מאי ״תאנת שילה״?) [״וְלוֹז תַּאֲנַת שִׁילֹה״, מָקוֹם] שֶׁכָּל הָרוֹאֶה אוֹתוֹ מִתְאַוֶּה עַל אֲכִילַת קָדָשִׁים שֶׁלּוֹ, רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר: (בראשית מ״ט:כ״ב) ״בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן״, *)עַיִן שֶׁלֹּא רָצְתָה לֵהָנוֹת מִמֵּי שֶׁאֵינָהּ שֶׁלָּהּ, תִּזּכֶּה וְתֹאכַל כְּמִלֹּא עֵין שֶׁלָּהּ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא אָמַר: (דברים ל״ג:ט״ז) ״וּרְצוֹן שֹׁכְנִי סְנֶה״, עַיִן שֶׁלֹּא רָצְתָה לֵהָנוֹת מִמֵּי שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהּ, תִּזּכֶּה וְתֹאכַל בֵּין הַשְּׁנוּאִים שֶׁלָּהּ.

ז לא כִּי אָתָא (רבין) [רַב דִּימִי] אָמַר רַב: (בארבעה) [בִּשְׁלָשָׁה] מְקוֹמוֹת שָׁרְתָה לָהֶן שְׁכִינָה לְיִשְׂרָאֵל: בְּשִׁילֹה, בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן, וּבְבֵית עוֹלָמִים. וּבְכֻלָּן לֹא שָׁרְתָה אֶלָּא בְּחֵלֶק בִּנְיָמִין, [שֶׁנֶּאֱמַר: (דברים ל״ג:י״ב) ״חֹפֵף עָלָיו״ וְגוֹ׳ כָּל הַחֲפִיפוֹת לֹא יִהְיוּ אֶלָּא בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין]. אָזַל אַבַּיֵי אֲמָרָהּ קַמֵּיהּ דְּרַב יוֹסֵף. אָמַר: חַד בְּרָא הֲוָה לֵיהּ לְכִילִיל וְלָא מִיתְקִין. וְהָכְתִיב: (תהילים ע״ח:ס׳) ״וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁילוֹ, אֹהֶל שָׁכַן בָּאָדָם״. [וּכְתִיב]: ״וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף, וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר״. אָמַר רַב אַדָּא: (בר אהבה:) וּמַאי קוּשְׁיָא? דִּילְמָא שְׁכִינָה בְּחֵלֶק בִּנְיָמִין, וַסַּנְהֶדְרִין בְּחֶלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף, כְּדֶרֶךְ שֶׁמָּצִינוּ בְּבֵית עוֹלָמִים, שְׁכִינָה [בְּחֶלְקוֹ שֶׁל] בִּנְיָמִין, וְסַנְהֶדְרִין בְּחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה. אָמַר לֵיהּ: הָכִי הַשְׁתָּא? בִּשְׁלָמָא הָתָם מִקְּרָבָן נַחֲלָאוֹת אַהֲדָדֵי, אֶלָּא הָכָא, מִי מִקְּרָבָן? אֵין! וְהָכָא נַמִּי מִקְּרָבָן. כִּדְאָמַר רַבִּי (חייא) [חָמָא] בַּר חֲנִינָא: רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצֵאת מֵחֶלְקוֹ [שֶׁל יְהוּדָה, וְנִכְנֶסֶת לְחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין. וּבָהּ הָיָה מִזְבֵּחַ בָּנוּי, וְהָיָה בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק מְצַטַּעֵר עָלֶיהָ לְבָלְעָהּ. הָכִי נַמִּי רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצֵאת מֵחֶלְקוֹ] שֶׁל יוֹסֵף, וְנִכְנְסָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, [וְהֵינוּ] דִּכְתִיב: (יהושע ט״ז:ו׳) ״וְנָסַב הַגְּבוּל מִזְרָחָה תַּאֲנַת שִׁילֹה״. כְּתַנָּאֵי, *)(רבי מאיר) [רַבִּי] אוֹמֵר: (דברים לג) ״חֹפֵף עָלָיו״, זֶה הָעוֹלָם הַזֶּה. ״כָּל הַיּוֹם״, אֵלּוּ יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ. ״וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן״, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי [מֵאִיר] אוֹמֵר: ״חֹפֵף עָלָיו״, זֶה מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן. ״כָּל הַיּוֹם״, (אלו ימות המשיח) [זֶה מִקְדָּשׁ שֵׁנִי]. ״וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן״, (זה העולם הבא) [אֵלּוּ יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ].

ח לב תָּנוּ רַבָּנָן: יְמֵי אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר, אַרְבָּעִים שָׁנָה חָסֵר אַחַת. [יְמֵי אֹהֶל מוֹעֵד] שֶׁבַּגִּלְגָּל, אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ וְשֶׁבַע שֶׁחָלְקוּ. [יְמֵי אֹהֶל מוֹעֵד] שֶׁבְּנוֹב וְשֶׁבְּגִבְעוֹן, חֲמִשִּׁים וְשֶׁבַע, נִשְׁתַּיֵּר [לְשִׁילֹה] שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים חָסֵר אַחַת. [יְמֵי אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת], מְנָא לָן? דְּאָמַר מַר: שָׁנָה רִאשׁוֹנָה עָשָׂה מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן, בַּשְּׁנִיָּה הוּקַם וְשָׁלַח מֹשֶׁה מְרַגְּלִים. אַרְבַּע עֶשְׂרֵה בְּגִלְגָּל, שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ, [שֶׁבַע שֶׁחָלְקוּ] מְנָא לָן? דְּאָמַר כָּלֵב: (יהושע י״ד:י׳) ״בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה אָנֹכִי בִּשְׁלֹחַ וגו׳, וְעַתָּה הִנֵּה אָנֹכִי הַיּוֹם בֶּן חָמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה״. כִּי עָבְרוּ לַיַּרְדֵּן כַּמָּה הֲווֹ? בַּר תַּמְנִין נְכִי תַּרְתֵּי, וְקָאָמַר: ״בֶּן חָמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה״. הֲרֵי שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ. וְשֶׁבַע שֶׁחָלְקוּ מְנָא לָן? אִי בָּעִית אֵימָא: מִדְּשֶׁבַע כָּבְשׁוּ, שֶׁבַע נַמִּי חָלְקוּ. וְאִי בָּעִית אֵימָא: מִדְּלָא מַשְׁכַּחַת לָהּ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר שֶׁהֻכְּתָה הָעִיר. שֶׁבְּנוֹב וְשֶׁבְּגִבְעוֹן, חֲמִשִּׁים וְשֶׁבַע מְנָא לָן? דִּכְתִיב: (שמואל א ד׳:י״ח) ״וַיְהִי כְּהַזְכִּירוֹ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל הַכִּסֵּא אֲחֹרַנִּית, בְּעַד יַד הַשַּׁעַר, וַתִּשָּׁבֵר מַפְרַקְתּוֹ וַיָּמֹת״, וְתַנְיָא: כְּשֶׁמֵּת עֵלִי [הַכֹּהֵן], חָרְבָה שִׁילֹה וּבָאוּ לְנוֹב, כְּשֶׁמֵּת שְׁמוּאֵל [הָרָמָתִי], חָרְבָה נוֹב וּבָאוּ לְגִבְעוֹן. וּכְתִיב: (שם ז) ״וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבָּת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יְעָרִים, וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים, וַיִּהְיוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה. הֵי נִינְהוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה? עֶשֶׂר דִּשְׁמוּאֵל בְּעַצְמוֹ, וְשָׁנָה לְשָׁאוּל וּשְׁתַּיִם לְשָׁאוּל בְּעַצְמוֹ, וְשֶׁבַע שֶׁמָּלַךְ דָּוִד בְּחֶבְרוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: (מלכים א ב׳:י״א) ״וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד וגו׳, בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים,

(ובירושלים מלך שלושים ושלוש שנים". וארבעה דשלמה, דכתיב) [וּבִשְׁלֹמֹה כְּתִיב]: (דברי הימים ב ג׳:ב׳) "וַיָּחֶל לִבְנוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי, בַּשֵּׁנִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְמַלְכוּתוֹ". נִשְׁתַּיְּרוּ לְשֵׁילֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים חָסֵר אַחַת.

ט לג תָּנוּ רַבָּנָן: (דברים י"ב:ט׳) "כִּי לֹא בָאתֶם עַד עַתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה". ׳מְנוּחָה׳, זוֹ שִׁילֹה, ׳נַחֲלָה׳, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, (וכן הוא אומר) [וְאוֹמֵר: (ירמיהו י"ב:ח׳) "הָיְתָה לִּי נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַיָּעַר". וְאוֹמֵר]: (שם) "הָעַיִט צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי", דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: ׳מְנוּחָה׳, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. ׳נַחֲלָה׳, זוֹ שִׁילֹה. (וכן הוא אומר) [וְאוֹמֵר: (תהילים קל"ב:י"ג) "זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד" וְגוֹ׳. וְאוֹמֵר: (שם) "כִּי בָחַר ה׳ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ". בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר: ׳מְנוּחָה׳, זוֹ שִׁילֹה, הַיְנוּ דִּכְתִיב: "אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה", אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר: ׳מְנוּחָה׳, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, [׳נַחֲלָה׳, זוֹ שִׁילֹה], "אֶל הַנַּחֲלָה וְאֶל הַמְּנוּחָה" מִיבָּעֵי לֵיהּ? הָכִי קָאָמַר: לָא מִבַּעְיָא מְנוּחָה דִּלָּא מָטִיתוּ, אֶלָּא אֲפִלּוּ נַחֲלָה [נַמִּי] לָא מָטִיתוּ.

י סְלִיקָא לָהּ מַסֶּכֶת זְבָחִים